

Redengevende omschrijving – Ammerstol: Capellelaan 19

Monumentnummer: 23/26

FEITELIJKE GEGEVENS

Adres	Capellelaan 19, Ammerstol
Kadastraal nummer	Ammerstol A 138
Naam object	N.v.t.
Complexonderdelen	N.v.t.
Oorspronkelijke functie	Woonhuis / villa
Opdrachtgever	Niet bekend
Architect/aannemer	Niet bekend
Datering / Bouwjaar	ca. 1925

(CULTUUR)HISTORISCHE ACHTERGROND

Dorpsbebouwing

De dorpsbebouwing bestond van oorsprong uit woonhuizen voor notabelen, zoals burgemeesters, directeuren en handelaren en woonhuizen voor arbeiders, winkeliers en ambachtslieden. Naarmate de 19e eeuw verstreek kwam er steeds meer ruimte voor gewone burgermanswoningen. De eigenaren hadden geen winkel meer aan huis, maar werkten in een kantoor (bij een fabriek, notaris, e.d.) of rentenierden. Hierdoor ontstaat een nieuw type dorpsbebouwing, die vaak eenvoudig is van opzet en voorzichtig de laatste mode volgt qua bouwstijl.

De woning is daarmee een uiting van de sociaal-economische ontwikkeling van Ammerstol in het bijzonder en de Krimpenerwaard in het algemeen.

STEDENBOUWKUNDIGE, LANDSCHAPPELIJKE SITUATIE

Ruimtelijke opbouw Ammerstol

Net als bij de vele andere dijkdorpen in de Krimpenerwaard vormde de oeverwal van de Lek, de basis voor de ontginningen van het

achterliggende veengebied. Deze vonden plaats vanaf de 11e/12e eeuw. Het gebied bestond uit lange evenwijdige kavelstroken die haaks op de dijk staan en waarbij de boerderijen op de koppen van de percelen zijn gelegen. Langs deze ontginningsas bestond aan de noordzijde bebouwing (overwegend binnendijks). De naam kwam tot stand door de aanwezigheid van een tol (1321). Gedurende deze periode kreeg het kleinschalige dijkdorp zelfs stads- en muntrechten. Vanaf de 15e eeuw werd de tol verplaatst en bleef de ontwikkeling van Ammerstol achter bij de voorgaande eeuwen. De aanwezigheid van de kerk (eerst een kapel) droeg bij aan de uitbreiding van de lintbebouwing richting het noorden door de aanleg van twee stegen, de huidige Grote Kerkstraat en de Wilhelminastraat, die verbonden werden aan de Achterweg, die evenwijdig aan de dijk liep. In de 19e eeuw was het dorp rondom deze straten sterk verdicht. Aan de randen van het dorp ging de bebouwing over op boerderijen die een vrij open lint langs de Lekdijk vormen. Vanaf de 20e eeuw ontwikkelde Ammerstol zich in noordelijke richting langs de Capellelaan. De aanleg van de tramlijn tussen Gouda en Schoonhoven droeg bij aan deze ontwikkeling. Na WOII breidde de kern zich sterker uit in de oksels van de Lekdijk en Capellelaan. De zalmvisserij op de Lek was tot aan het begin van de 20e eeuw, naast de landbouw, belangrijk voor de economische ontwikkeling van Ammerstol. Enkele boeren bedreven naast veeteelt ook fruitteelt.

Ruimtelijke opbouw perceel

De woning staat aan de oostzijde van de Capellelaan als onderdeel van de in de jaren 20 van de 20e eeuw perceelsgewijs ontwikkelde vrijstaande bebouwing. De positie van de woning markeert de start van de ontwikkeling van de dorpskern in de 20e eeuw. De opvallende verschijningsvorm van de villa zorgt voor een beeldbepalend element in de in de straatwand.

ARCHITECTUURHISTORISCHE WAARDE

De villa aan de Capellelaan 19 is waardevol als een karakteristiek en gaaf voorbeeld van een villa uit het tweede kwart van de 20e eeuw met stijlinvloeden van het expressionisme, zowel in massaopbouw (samengestelde plattegrond en verschillende nokhoogten) als in architectonische vormgeving (rijke metselwerkornamentiek).

BESCHRIJVING

De villa aan de Capellelaan 19 heeft een samengestelde massa-opbouw met verschillende nokhoogte. De hoofdmassa bestaat uit één bouwlaag met een forse zolder onder schilddak. De nok van dit dak staat loodrecht op de straat. De rechterkant van de voorgevel eindigt bovenin in een puntgevel. Hiervoor is een erker uitgebouwd, met daarboven een balkon. Dit bouwdeel heeft een eigen zadeldak (steekkap), waarvan de nok eveneens loodrecht op de straat ligt. De nok van deze kap ligt wel lager dan die van het schilddak. De kappen zijn gedekt met Tuile-du-Nord pannen, die in een later stadium vernieuwd zijn.

De gevels zijn gemetseld in rode bakstenen in halfsteensverband. In de gevels zijn diverse enkele en gekoppelde rechthoekige houten vensters

aanwezig, die verdeeld zijn in onder- en bovenlichten. Langs de vensters zijn houten luiken geplaatst, behalve bij de erker. De entree bevindt zich in de rechter zijgevel.

In de gevel is expressionistische baksteenornamentiek aangebracht in de topgevel aan de voorzijde, in de balustrade van het balkon en in de strekse bogen boven de vensters, bestaande uit uitspringende en terug liggende bakstenen.

WAARDENSTELLING

De villa aan de Capellelaan 19 te Ammerstol is van:

Cultuurhistorische waarde:

- Als uiting van de sociaal-economische ontwikkeling van Ammerstol in het bijzonder en de Krimpenerwaard in het algemeen

Stedenbouwkundige / landschappelijke waarde:

- Ter illustratie van de historische ruimtelijke ontwikkeling van de dorpskern Ammerstol.
- Als beeldbepalend element in de perceelsgewijs ontwikkelde gevelwand.

Architectuurhistorische waarde:

- Als voorbeeld van een villa uit het tweede kwart van de 20e eeuw met stijlinvloeden van het expressionisme in massaopbouw (samengestelde plattegrond en verschillende nokhoogten) en in architectonische vormgeving (rijke metselwerkornamentiek).

Waarde vanwege de Gaafheid:

- Van de samengestelde massa-opbouw.
- Van de expressionistische baksteenornamentiek.

Zeldzaamheidswaarde:

- Als relatief zeldzaam voorbeeld binnen de gemeente Krimpenerwaard van een villa uit het tweede / begin derde decennium van de 20e eeuw met expressionistische stijlinvloeden.

IDENTITEIT KRIMPENERWAARD

De villa aan de Capellelaan 19 draagt bij aan de ruimtelijke identiteit van de gemeente Krimpenerwaard vanwege:

1. De bijdrage aan de afleesbaarheid van de ruimtelijke ontwikkeling.
2. De esthetische kwaliteit van het ontwerp.

BESCHERMING

De volgende onderdelen vallen onder de bescherming:
Exterieur, bouwkundige structuur en waardevolle interieuronderdelen (met uitzondering van recent(e) sanitair, keuken(s) en badkamer(s)).

BRONNEN

- Blom. J. (1989), *De zalmvisserij van Ammerstol*, Zaltbommel
- Blom, J. (2008), *Ammerstol in oude ansichten, deel 1 en deel 2*, Zaltbommel
- Enderink, S. (2016), *Het Krimpenerwaardboek*, Zwolle

- Groningen, C.L. van (1996), *De Krimpenerwaard*, Zwolle
- Hofkens, M., Ingen, M. Van, e.a. (1991), *Jongere bouwkunst en stedebouw 1800 – 1945*. Monumenten inventarisatieproject
- Hoven, F. Van den (2002), *Op ontdekkingstocht door Krimpenerwaard en Lopikerwaard. Topografisch, cultuurhistorisch en recreatief handboek voor streekbewoners en toeristen*.
- Knoester, J.J. (2002), *Kernachtig Krimpenerwaard, 100 jaar plaatselijke geschiedenis*.
- Kroon, M. (2000), *Krimpenerwaardig, de geschiedenis van de Krimpenerwaard in woord en beeld*.
- Povée, H. (2004), *Tien eeuwen tussen Lek en IJssel: geschiedenis van de Lopikerwaard en de Krimpenerwaard*.
- Stenvert, R. e.a. (2004), *Monumenten in Nederland, deel Zuid-Holland*.
- Stichting Krimpenerwaard, *Monumenten in de Krimpenerwaard: in Haastrecht, Stolwijk, Vlist, Schoonhoven, Ammerstol, Bergambacht, Berkenwoude, Lekkerkerk, Krimpen aan de Lek, Krimpen aan den IJssel, Ouderkerk aan den IJssel, Gouderak: cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en objecten in beeld*.
- Ven, G.P. van de (2004), *Mensen in een waard vol wind en water: geschiedenis van de Waterhuishouding in de Krimpenerwaard*.
- Topotijdreis.nl
- Beeldbank RCE, kadastrale minuut Ammerstol
- Streekarchief Midden-Holland (bouwvergunningen en foto's)